

Barbórka w Państwowym Instytucie Geologicznym – Państwowym Instytucie Badawczym Warszawa, 10.12.2010

Co roku na początku grudnia w całym kraju górnicy i geolodzy obchodzą Barbórkę – dzień, w którym szczególną cześć oddają swej patronce świętej Barbarze. Tradycyjnie polskie święto górnicze obchodzone jest w dniu imienin św. Barbary, 4 grudnia.

W Państwowym Instytucie Geologicznym uroczystości z okazji święta patronki górników i geologów odbyły się w 2010 r. nieco po terminie, bowiem dopiero 10 grudnia. O godzinie 15.30 w sali głównej Muzeum Geologicznego PIG-PIB zgromadzili się goście oraz pracownicy instytutu.

Barbórkę zorganizowaną przez instytut zaszczylicili swą obecnością m.in. doradca prezydenta RP Henryk Wujec, podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska, główny geolog kraju Henryk Jacek Jezierski, główny inspektor ochrony środowiska Andrzej Jagusiewicz, dyrektor Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska Ewa Zalewska, prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Leszek Karwowski oraz były minister środowiska Maciej Nowicki. Wśród gości obecni byli prezesi spółek górniczych, dyrektorzy przedsiębiorstw geologicznych, surowcowych i energetycznych, przedstawiciele koncernów naftowych, w tym również zagranicznych, aktualnie poszukujących gazu łupkowego w Polsce, reprezentanci ośrodków akademickich i jednostek naukowo-badawczych współpracujących z instytutem. W obchodach święta wzięli udział również przedstawiciele służb geologicznych Republiki Czeskiej i Ukrainy, zaprzyjaźnieni z instytutem burmistrzowie Olsztyna i Kłodawy oraz członkowie Rady Naukowej PIG-PIB z przewodniczącym Krzysztofem Jaworowskim na czele, pracownicy PIG-PIB z Warszawy oraz z oddziałów regionalnych.

Spotkanie Barbórkowe rozpoczęło się od wspólnego odśpiewania przez Chór Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego oraz zgromadzonych gości hymnu górniczego *Niech żyje nam górniczy stan*.

Dyrektor instytutu Jerzy Nawrocki powitał gości, a następnie – zgodnie z tradycją – odczytał meldunek barbórkowy i przekazał go na ręce swego zwierzchnika, głównego geologa kraju Henryka Jacka Jezierskiego. Meldunek ten stanowi podsumowanie rocznej działalności i osiągnięć PIG-PIB. Rok 2010 był dla instytutu rokiem szczególnym. Już w styczniu do publicznej wiadomości podano informację o odkryciu najstarszych na świecie śladów czworonożnych zwierząt – tetrapodów, pierwszych kręgowców, które wyszły z morza na ląd. Wyniki badań zostały opublikowane w czasopiśmie *Nature*, a odkrycie uhonorowano nagrodą premiera. Jak podkreślił dyrektor, troje z pięciorga autorów odkrycia to pracownicy PIG-PIB. W minionym roku instytut zorganizował szereg znaczących konferencji, które poświęcone były m.in. niekonwencjonalnym złożom gazu ziemnego, podziemnemu składowaniu dwutlenku węgla oraz zapobieganiu zagrożeniom naturalnym (zwłaszcza na terenach narażonych na ruchy masowe, osuwiska oraz obrywy nadmorskie). W połowie zeszłego roku PIG-PIB zakończył realizację ważnego etapu krajowego programu

Ryc. 1. Dyrektor PIG-PIB Jerzy Nawrocki przekazuje meldunek barbórkowy na ręce głównego geologa kraju Henryka Jacka Jezierskiego. Fot. B. Ruszkiewicz

dotyczącego podziemnego składowania CO₂. Instytut prezentował wyniki prac konsorcjum, m.in. wyznaczenie lokalizacji składowisk dla instalacji pilotowych CCS w zespole energetycznym Kopalni Węgla Brunatnego *Belchatów* i zakładów chemicznych w Jaworze. Dyrektor Nawrocki podkreślił również fakt, że w listopadzie 2010 r. w Leszczach k. Kłodawy uruchomiona została stacja pilotowa ciągłego monitoringu stężenia CO₂ w powietrzu atmosferycznym. Instytut przystąpił także do konsorcjum, którego celem będzie wykonanie pilotowej instalacji zatłaczania CO₂ w głębokie poziomy solankowe. W ramach badań nad geologicznymi uwarunkowaniami rozwoju energetyki niekonwencjonalnej w Polsce PIG-PIB wraz z ośrodkami współpracującymi rozpoczął prace nad możliwością uruchomienia instalacji geotermalnych typu Hot Dry Rocks. Od maja 2010 r. instytut współpracuje z amerykańską służbą geologiczną (USGS) w zakresie doboru metod monitoringu ruchów masowych.

Dyrektor przedstawił także inne zeszłoroczne działania, m.in. zakończenie projektu SPBA (*Southern Permian Basin Area*) połączone z publikacją atlasu południowego basenu permskiego, a także uruchomienie pierwszego europejskiego geoportalu *OneGeology*, który włączył dane geologiczne z Polski w jednolity obraz kartografii geologicznej Europy. Istotnym wydarzeniem było też uruchomienie w maju 2010 r. mikrosondy elektronowej Cameca SX 100, zakupionej dzięki dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. To najnowocześniejsze w Europie urządzenie, które posiadają nieliczne najlepsze laboratoria geochemiczne na świecie.

Jak podkreślił dyrektor Nawrocki, dużo uwagi poświęcono w zeszłym roku edukacji społecznej i promocji geologii. Instytut brał udział w licznych targach, w tym również międzynarodowych, festiwalach nauki i rozmaitych imprezach geoturystycznych. Zorganizował również, jak co roku, uliczną galerię fotografii, która tym razem poświęcona była podziemnym krajobrazom jaskiń.

Jerzy Nawrocki zaznaczył, że PIG-PIB realizuje obecnie ponad 500 tematów badawczych. Część z nich to wieloletnie programy o kluczowym znaczeniu dla gospodarki i monitorowania geozagrożeń (m.in. kontynuacja projektu SOPO, prace kartograficzne w ramach SMGP, MGP, MHP, atlasów geoinżynierskich i geochemicznych, prowadzenie baz danych, coroczny bilans zasobów kopalin, analizy surowcowe, środowiskowe i hydrogeologiczne). Dyrektor podkreślił też znaczącą rolę PIG-PIB na forum współpracy międzynarodowej.

W imieniu prezydenta RP Bronisława Komorowskiego list gratulacyjny odczytał doradca prezydenta Henryk Wujec, legendarny działacz *Solidarności*. Przypomnił on również o solidarnościowych tradycjach instytutu, którego Komisja Zakładowa jako jedna z pierwszych zarejestrowała się w 1980 r. w Regionie Mazowsze. Na zakończenie swego wystąpienia doradca prezydenta poinformował o przyznaniu wysokiego odznaczenia państwowego – *Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski* – za wybitne zasługi dla rozwoju polskiej geologii i osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej prof. Ryszardowi Wagnerowi, długoletniemu pracownikowi instytutu, po czym wręczył insygnia uhonorowanemu profesorowi.

Jak co roku, podczas Barbórki wręczono także oznaczenia resortowe, okolicznościowe odznaki za zasługi dla Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego oraz dyplomy nadania stopni górniczych.

Jednym z bardziej znaczących momentów Barbórki było podpisanie umowy o utworzeniu nowej jednostki naukowo-przemysłowej Geocentrum Polska, zrzeszającej wielkie przedsiębiorstwa surowcowe i czołowe instytucje naukowe. Organizacja ta powstała z inicjatywy dyrektora PIG-PIB, który do bezpośredniej współpracy zaprosił *KGHM*, *PGNiG*, *PGE Belchatów*, Akademię Górniczo-Hutniczą, Instytut Morski, Instytut Nafty i Gazu i Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Geocentrum Polska ma na celu ścisłą integrację potencjałów jednostek naukowych i wielkich przedsiębiorstw przemysłowych, co umożliwi szybszy rozwój w interesujących wszystkie strony dziedzinach. Jak podkreślił Jerzy Nawrocki *PIG-PIB jest typową placówką naukowo-badawczą, a zarazem od prawie stu lat pełni funkcję służby geologicznej kraju. Instytut zdążył nabrać doświadczenia w łączeniu nauki z praktyką i jako lider Geocentrum Polska postara się wykorzystać tę umiejętność. Geocentrum ma stać się w przyszłości platformą integrującą znacznie więcej podmiotów gospodarczych i naukowych z grupy „geo”*.

Umowę o utworzeniu Geocentrum Polska podpisali podczas Barbórki: Jerzy Nawrocki z PIG-PIB, Tadeusz Słomka z Akademii Górniczo-Hutniczej, dyrektor Piotr Such z Instytutu Nafty i Gazu, Jan Szataniak z *PGE Górniczo i Energetyka Konwencjonalna S.A.*, Ryszard Dębicki z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Uprawnieni przedstawiciele *PGNiG* nie mogli uczestni-

Ryc. 2. Uroczyste podpisanie umowy dotyczącej utworzenia centrum naukowo-przemysłowego Geocentrum Polska. Fot. B. Ruskiewicz

Ryc. 3. Występ Chóru Państwowego Instytutu Geologicznego. Fot. B. Ruskiewicz

czyć w ceremonii, natomiast stosowne dokumenty podpisali kilka dni po obchodach Barbórki.

Nowe centrum naukowo-przemysłowe zajmie się kluczowymi dla Polski problemami, przede wszystkim nowymi technologiami służącymi zwiększeniu wydobycia gazu, ropy i miedzi, składowaniu dwutlenku węgla w głębokich strukturach geologicznych oraz bezpiecznym rozwojem energetyki jądrowej. Ważnym elementem będzie ochrona środowiska, zrównoważona eksploatacja kopalin, akceptacja społeczna kontrowersyjnych często projektów górniczych i geologicznych. Strategiczne znaczenie będą miały badania nad zmianami klimatu, rekonstrukcja wydarzeń z dalekiej przeszłości, prognozowanie kierunków zmian, ocena ich skutków i propozycje najlepszej adaptacji gospodarki i społeczeństwa do nowych warunków.

Oficjalną część Barbórki zakończył koncert Chóru Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego pod dyrekcją Wiesława Jelenia. Chórzyści (17 kobiet i 4 mężczyźni) wykonali pięć popularnych utworów: *Prząśniczka*, *Pieśń wieczorna*, *Walczyk Warszawski*, *Yellow Submarine* oraz *Kukuleczka*.

Barbórkę zakończyła – trwająca do późnych godzin wieczornych i przebiegająca w miłej i wesołej atmosferze – biesiada piwna.

Maja Kowalska